

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 152/2023-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátskou kanceláriou, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Ondreja Urbana, MBA, proti postupu Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 2 CbZm 60/2017 v období po právoplatnosti nálezU Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 355/2020-43 z 13. októbra 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 2 CbZm 60/2017 v období po právoplatnosti nálezU Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 355/2020-43 z 13. októbra 2020 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **1 500 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Bratislava V **p o v i n n ý** mu zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezU.
3. Okresný súd Bratislava V **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **758,52 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezU.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 14. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 CbZm 60/2017 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 3 Zm 633/2013) v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 355/2020-43 z 13. októbra 2020 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ žiada priznať finančné zadosťučinenie vo výške 3 210 eur.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 152/2023-18 z 9. marca 2023 bola ústavná sťažnosť sťažovateľa prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti, priložených príloh a zo súdneho spisu vyplýva, že sťažovateľ vystupuje v napadnutom konaní o zaplatenie sumy 15 104,80 eur z titulu zmenky ako žalovaný vo 4. rade, napadnuté konanie začalo 6. augusta 2013. Sťažovateľ podal 24. júla 2015 návrh na prerušenie konania, o ktorom rozhodol okresný súd uznesením z 8. októbra 2020 tak, že ho zamietol.

4. Ústavný súd nálezom č. k. I. ÚS 355/2020-43 z 13. októbra 2020 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote v napadnutom konaní, okresnému súdu uložil príkaz konať a sťažovateľovi priznal finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 eur.

5. V čase po právoplatnosti ostatného nálezu ústavného súdu podal sťažovateľ 4. novembra 2020 odvolanie proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu na prerušenie konania. Súdny spis bol 8. decembra 2020 pridelený novému zákonnému sudcovi. Odvolanie sťažovateľa bolo Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) predložené 23. apríla 2021, krajský súd uznesením z 24. júna 2021 potvrdil uznesenie okresného súdu, súdny spis bol okresnému súdu vrátený 28. júla 2021. Vec sťažovateľa bola 7. októbra 2021 pridelená novému zákonnému sudcovi. Okresný súd nariadil na 14. február 2022 pojednávanie, ktoré bolo na účely nariadenia znaleckého dokazovania odročené na neurčito. Uznesením z 24. júna 2022 okresný súd nariadil spoločné znalecké dokazovanie v konaniach vedených pod sp. zn. 1 CbZm 25/2017, 2 CbZm 25/2017 a v napadnutom konaní. Okresný súd opakovane vyzýval žalobcu, ako aj sťažovateľa (august 2022, december 2022) na predloženie porovnávacích materiálov, rovnako o súčinnosť požiadal aj príslušné štátne inštitúcie, sťažovateľ zaslal príslušné listiny okresnému súdu 25. januára 2023. Vec sa aktuálne nachádza v štádiu pred odoslaním spisu súdному znalcovi.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že od právoplatnosti nálezu ústavného súdu uplynuli už viac ako dva roky, vec nie je stále právoplatne ukončená, okresný súd 24. júna 2022 nariadil

znalecké dokazovanie na účely skúmania pravosti podpisu sťažovateľa, ustanovený znalec si ešte neprevzal ani súdny spis na účely vypracovania znaleckého posudku, okresný súd vyzval žalobcu na predloženie dokumentov potrebných k vypracovaniu znaleckého posudku. Celkovo konanie pred okresným súdom trvá už takmer 9 rokov a zatiaľ nedošlo ani k meritórnemu rozhodnutiu súdu prvej inštancie, žalobou sa žiada vyplatiť relatívne vysoká suma 15 104,80 eur, čo sťažovateľ vníma veľmi negatívne, stav jeho právnej neistoty naďalej pretrváva. Aplikujúc závery stanoviska občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. Cpjn 206/2010 z 13. apríla 2011, sťažovateľ vyčíslil primerané finančné zadostučinenie na sumu 3 210 eur.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd poukázal na doterajší priebeh konania a konštatoval, že okresný súd vo veci koná plynulo, po právnej stránke nejde o vec vyžadujúcu si urýchlené konanie, vzhľadom na nutnosť znaleckého dokazovania ide o fakticky zložitejšiu vec, sťažovateľ ani nevyužil možnosť obrátiť sa na predsedu súdu s podaním sťažnosti, k dĺžke konania prispela aj zaťaženosť súdnych oddelení a personálny odliv, pričom nebolo objektívne možné zabezpečiť konanie bez prietáhov vo všetkých veciach. Okresný súd uznal, že celková dĺžka konania nie je primeraná, a rozhodnutie ponechal na uvážení ústavného súdu.

III.2. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ zotrval na dôvodoch podanej ústavnej sťažnosti, poukázal na celkovú dĺžku konania, podľa jeho názoru zbytočné prietahy v konaní momentálne spôsobuje znalec, ktorý ešte nepristúpil k prevzatiu spisového materiálu. K uvedenému poukazuje, že je zodpovednosťou okresného súdu, aby znalca usmerňoval k včasnému vyhotoveniu znaleckého posudku, dodáva, že ani skutková zložitnosť veci neospravedľňuje fakt, že konanie trvá taký dlhý čas, k čomu rozsiahlo poukazuje na judikatúru ústavného súdu (I. ÚS 688/2014, IV. ÚS 673/2022), ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (rozhodnutia vo veciach Moreira de Azevedo proti Portugalsku z 23. 10. 1990, sťažnosť č. 11296/84, Capuano proti Taliansku z 15. 10. 1985, sťažnosť č. 9381/81)]. Ani sťažnosť predsedovi súdu nemožno považovať za účinný prostriedok nápravy (porov. rozsudok ESLP Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike z 12. 6. 2012, rozsudok Bednár proti Slovenskej republike z 8. 10. 2013). Nadmerná zaťaženosť a personálne zmeny na súdoch rovnako nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti zabezpečiť plynulosť súdnych konaní (IV. ÚS 22/02, rozhodnutie ESLP vo veci Probstmeier proti Nemecku, sťažnosť č. 20950/92 z 1. 7. 1997).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou

sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu všeobecného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

10. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení o nekonaní okresného súdu v napadnutom konaní v situácii, keď bol ústavným súdom vyslovený príkaz konať.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru ESĽP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 22/2016) spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

13. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci ústavný súd uvádza, že ide o konanie, kde sa uplatňuje nárok zo zmenky, čo patrí k štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, po faktickej stránke ústavný súd uznáva vyššiu mieru náročnosti konania z dôvodu potreby nariaďovania znaleckého dokazovania, a to spoločne pre tri súvisiace súdne konania, čo nepochybne prispieva k dĺžke konania.

14. Povaha veci z hľadiska jej významu pre sťažovateľa si nevyžaduje osobitný, resp. výnimočný prístup súdu z hľadiska rýchlosti jeho rozhodovania. Pre sťažovateľa má výsledok konania nepochybne význam, avšak nejde ani o typ konania obzvlášť zasahujúci do jeho osobnej sféry (rodinné veci, pracovnoprávne spory, veci týkajúce sa osobného statusu sťažovateľa a pod.).

15. K správaniu sťažovateľa ústavný súd uvádza, že identifikoval jeho obštrukčné konanie v tom, že po nariadení znaleckého dokazovania nereagoval bezodkladne na výzvu okresného súdu, ktorý ju musel zopakovať, a sťažovateľ predložil požadované dokumenty až o 5 mesiacov od prvej výzvy okresného súdu.

16. Po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 355/2020-43 z 13. októbra 2020 nemožno hodnotiť konanie okresného súdu ako bezprietahové. Vec bola dvakrát prerozdelená novému zákonnému sudcovi, plynulosť v konaní možno badať až po pridelení veci aktuálnemu zákonnému sudcovi, ktorý nariadil vo veci pojednávania aj znalecké dokazovanie. K oneskoreniu pri odovzdávaní súdneho spisu znalcovi prispel aj sťažovateľ, čo bude zohľadnené pri priznávaní výšky finančného zadost'učinenia.

17. Argumentáciu okresného súdu o neprimeranom vysokom nápade vecí nemožno prijať ako dôvod, pre ktorý okresný súd o veci nerozhodol v primeranom čase, neprimerane vysoký nápad vecí nezbavuje Slovenskú republiku záväzku zabezpečiť plynulý výkon justície (II. ÚS 40/97,

III. ÚS 17/02, III. ÚS 69/2011), rovnaký záver vyplýva aj z judikatúry ESĽP, v zmysle ktorej je na členských štátoch, aby organizovali svoje právne systémy takým spôsobom, aby zaručili rozhodnutie o veci v primeranej lehote, preto nadmerné pracovné zaťaženie nemožno vziať do úvahy (porov. Vocaturo proti Taliansku, rozhodnutie z 24. 5. 1991, Sériá A č. 206-C, § 17; Cappello proti Taliansku, rozhodnutie z 27. 2. 1992, Sériá A č. 230-F, § 17; sťažnosť vo veci Bieliński proti Poľsku, č. 48762/19, rozhodnutie z 21. 7. 2022, § 46). Otázka zodpovednosti sudcu za vznik zbytočných prietahov pritom presahuje predmet ústavnoprávneho prieskumu, ústavný súd hodnotí dĺžku napadnutého konania ako celku v súvislosti s namietaným porušením základných práv sťažovateľa.

18. S ohľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania, ktorá sa blíži k obdobiu 10 rokov na jednom inštančnom stupni, zohľadňujúc, že aj po vyslovení príkazu konať ústavným súdom vo veci vznikli zbytočné prietahy, ústavný súd konštatuje, že okresný súd v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 38 ods. 2 listiny a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

19. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020).

20. V prerokúvanom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd prihliadol na to, že napadnuté konanie pred okresným súdom už trvá takmer 10 rokov na jednom inštančnom stupni, sťažovateľovi bolo dosiaľ priznané finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 eur. S ohľadom na predmet konania a jeho význam pre sťažovateľa, na konštatovanú faktickú zložitosť veci, ako aj na skutočnosť, že sťažovateľ neposkytol okresnému súdu riadnu súčinnosť pri nariadovaní znaleckého dokazovania, sa ústavnému súdu javí ako postačujúce priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 1 500 eur (výrok 2) a v prevyšujúcej časti návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd nevyhovel (výrok 4).

VI.

Trovy konania

21. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 758,52 eur v zmysle návrhu sťažovateľa.

22. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd, ako aj sťažovateľ vychádzali z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je vo výške 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 11,63 eur, základná sadzba odmeny za úkon

právnej služby uskutočnený v roku 2023 je vo výške 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 12,52 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu a písomná replika) a jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 (písomná replika), čo spolu činí sumu 758,52 eur vrátane príslušnej sadzby dane z pridanej hodnoty.

23. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 3).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu